SAVE - vurdering af bygninger

FBB - Database over fredede og bevaringsværdige bygninger

KULTURARVSSTYRELSEN

SAVE-metoden / 2

SAVE-metodens fem grundsten / 3

SAVE-metodens anvendelse / 6

Gode råd / 7

Eksempler på SAVE-registeringer / 8

SAVE-metoden

SAVE-metoden (Survey og Architectural Values i the Enviroment) er en metode til at kortlægge og registrere bevaringsværdier i byer og bygninger.

Med SAVE-metoden er det muligt at danne sig et overblik over et stort antal bygninger på relativ kort tid og dermed få et godt grundlag til at formulere en bevaringspolitik og udarbejde en bevaringsplan.

SAVE-metoden er grundlaget for FBB

SAVE-metoden er grundlaget for FBB, som er Kulturarvsstyrelsens database med oplysninger om fredede og bevaringsværdige bygninger. Mere end 400.000 bygninger er allerede vurderet efter SAVE-metoden og lagt ind i FBB.

Søllerød Rådhus

SAVE-metodens fem grundstene

SAVE-metoden bygger på fem forskellige parametre: en bygnings arkitektoniske værdi, dens kulturhistoriske værdi, dens miljømæssige værdi, dens originalitet samt dens tilstand. Tilsammen resulterer værdierne i én bevaringsværdi.

Arkitektonisk værdi
Ved den arkitektoniske vurdering ser man på bygningens proportioner, facaderytme., den arkitektoniske bearbejdningsgrad og på samspillet mellem form, materialevirkning og funktion.

Ved den arkitektoniske vurdering ser man også på, om bygningen i den lokale sammenhæng er et fornemt/godt, middelmådigt eller mindre heldigt eksemplar af en given bygningstype. Dette gælder såvel det traditionelle, egnstypiske byggeri som de arkitekttegnede huse. Det skal bemærkes, at den arkitektoniske værdi kan vurderes i forhold til bygningens oprindelige udtryk - eller i tilfælde af en ombygning - til det udtryk, som man har forsøgt at skabe med ombygningen (eksempelvis en yngre facade med et andet stilpræg). Udgangspunktet vil dog altid være den aktuelle fremtræden.

Såfremt arkitekten eller bygmesteren er kendt anføres navnet.

Kulturhistorisk værdi
Ved den kulturhistoriske vurdering indgår en række forskellige aspekter. For det første ser man på, om bygningen er en manifestation af den lokale byggeskik, om den er repræsentant for en særlig stilperiode, og om den er udtryk for særlig håndværksmæssig formåen. Herunder tages der også hensyn til bygningens sjældenhed.

For det andet, om bygningen afspejler tekniske innovationer i konstruktion og materialemæssig henseende. Eksempelvis som et tidligt betontypehus, som fabriksbygning med støbejernskonstruktioner eller lignende.

For det tredje om bygningen er et 'fortælleeksempel' på en bestemt samfundsgruppes boligtype. F.eks. et byggeforeningshus, en arbejderbolig, fabrikantvilla og lignende.

Endelig kan der være knyttet historiske symbolværdier til bygningen. Sådanne værdier fremgår ofte af indskriftstavler eller lignende på selve bygningen, eller det kan fremgå af en arkiv- eller litteratursøgning.

Miljømæssig værdi
Ved den miljømæssige vurdering ser man på bygningens betydning eller 'støtteværdi' for de tilstødende bygninger og for helheden eller

Torvet ved kirken i Nibe

Sundbyvestervej, København

Skausgaard, Haderslev

Spritfabrikken, AAlborg

anlægget. Man ser på, hvordan bygningen er placeret og tilpasset landskabet, husrækken, gadebilledet eller det miljø, den er en del af.

Originalitet

Ved vurderingen af originalitet ser man på, i hvor høj grad bygningens oprindelige udtryk er bevaret, eller om det helhedsindtryk, som man har søgt at skabe ved en eventuel større ombygninger fremstår originalt. Ændringer i forhold hertil bedømmes under dette punkt. I praksis vil overvejelserne ofte gå på, om senere bygningsændringer støtter eller svækker bygningens dominerende elementer.

Tilstand

Ved vurderingen af tilstand ser man på, om bygningen er ordentligt og rigtigt vedligeholdt, herunder de almene, byggetekniske forhold.

Bevaringsværdi

De ovennævnte fem vurderingsparametre sammenfattes til sidst i en fælles bevaringsværdi.

Vurderingen af bevaringsværdien bygger på det samlede indtryk af bygningens kvalitet og tilstand. Bevaringsværdien skal opfattes som en sammenfattende, konkret vurdering af de ovenstående delvurderinger. Der foretages her en afvejning af, hvilke forhold der vejer tungest og derfor bør tillægges størst vægt i den samlede bevaringsvurdering. Der er således ikke tale om et mekanisk, analytisk gennemsnit af de karakterer, man har givet i delvurderingerne. Almindeligvis vil den arkitektoniske og den kulturhistorisk værdi dog veje tungest.

En bygning, der er en væsentlig del af et anlæg, vil ofte få den samme bevaringsværdi som de resterende bygninger i anlægget. Eksempelvis en længe i et gårdanlæg eller en sidebygning. Ved større historiske anlæg som f.eks et herregårdsmiljø, der består af mange enkeltbygninger med hver med sin funktion, men hvor alle bygninger er med til at danne helheden, vil den enkelte bygning blive vægtet og vurderet efter sin rolle og uundværlighed i det samlede anlæg.

For hvert af de fem vurderingsparametre giver man en karakter på en skala, der går fra 1 til 9, hvor 1 betegner den højeste værdi. D.v.s., at karaktererne 1 - 3 regnes for en høj værdi, 4 - 6 for middel værdi og 7 - 9 for lav værdi. De enkelte værdier bør kort begrundes ud for hvert vurderingsfelt.

Kommunerne har i den hidtidige praksis ladet de bygninger, der har fået bevaringsværdierne 1 - 4 være dem, der skal passes på.

Bevaringsværdien hænger sammen med bygningens arkitektur og historie. Den hænger sammen med, om bygningen er et godt eksempel på periodens arkitektur eller på en særlig byggeskik, om bygningstypen eller bygningsformen er sjælden, om bygningen har dannet forbillede for andre bygninger, om den er intakt eller om udskiftninger og ombygninger er tilpasset bygningens udtryk og endelig om bygningen er uundværlig i gadebilledet, i landskabet eller for helheden.

Bygninger med den højeste værdi 1 vil som oftest være fredede bygninger eller folkekirker.

Bygningerne 2-4 er de bygninger, som i kraft af deres arkitektur, kulturhistorie og håndværksmæssige udførelse er fremtrædende eksempler indenfor deres slags. Bygninger med bevaringsværdierne 5 - 6 er jævne, pæne bygninger, hvor utilpassede udskiftninger og ombygninger trækker ned i karakteren.

Bygninger med bevaringsværdierne 7 - 9 er ofte bygninger uden arkitektonisk udtryk eller uden historisk betydning. Det kan også være bygninger, som er så ombyggede eller som har så mange udskiftninger, at de har mistet deres oprindelighed.

Posthuset, Sindal

Bevaringsværdien er udtryk for den samlede vurdering på besigtigelsestidspunktet. Når der senere sker ændringer med bygningen, vil karaktererne ændre sig og bevaringsværdien skal muligvis korrigeres. En bygning kan ved en god tilbageføring eller renovering opgraderes.

Der bør gøres opmærksom på, at bevaringsværdien ikke har noget med brugsværdien at gøre.

SAVE-metodens anvendelse

Den praktiske anvendelse af SAVE-metoden består i at vurdere en given bygning i forhold til hver af de ovenstående fem værdier og derefter at sammenfatte resultaterne heraf i en samlet bevaringsværdi. Disse data indføres i FBB, jf. vejledningen herom i FBB.

Den pågældende bygning beskrives ved afkrydsning i felter. 'Rullegardiner' angiver de mange muligheder for tagkonstruktioner, døre og vinduer, udsmykninger, stilart mm. Man kan vælge imellem

Indgangen til den enkelte bygning er identifikationsfelterne fra BBR. Opdager man helt åbenlyse fejl - årstal der ikke passer, grundarealer der er forkerte eller lignende - kan man angive, at der bør ske en rettelse i BBR.

Normalt registreres udhuse, carporte o. lign. Ikke. FBB giver dog via BBR mulighed for, at man kan vælge mellem f.eks. etagehus, enfamiliehus og udhus, så der er intet til hinder for en registrering af alle relevante bygninger.

Ved registreringen optager man desuden - digitalt - mindst fire billeder af den pågældende bygning. Billederne skal dels vise bygningen i dens helhed fra de relevante vinkler, dels vise særligt interessante detaljer ved bygningen.

Kaleko Mølle, Diernæs

Gode råd

Brugen af SAVE-metoden kræver, at registratoren har indsigt i de fem vurderingsparametre. Den typiske registrator er arkitekt med indsigt i bygningsrestaurering, men man kan selvfølgelig også have en anden faglig baggrund, bare man har de nødvendige kompetencer.

Selve registreringen kan foretages af én registrator alene eller to og to. Et hold på to kan gennemsnitligt registrere 40-50 bygninger på en dag.

De indsamlede data indtastes i FBB. Dette kan gøres på stedet ved brug af en bærbar pc'er eller det kan gøres efterfølgende hjemme på baggrund af billeder af den pågældende bygning.

For at skabe størst mulig åbenhed omkring registreringen, er det erfaringsmæssigt en god idé, at udstyre registratorerne med identitetskort og en let genkendelig jakker med tryk eller logo. Desuden er det en god idé at husstandsomdele information om registreringen og at informere i lokalpressen.

Mellemgade, Nibe

Eksempler på SAVE-registeringer

Mitchellsstræde 30, Gentofte, opført 1795

Bevaringsværdi	1	Den ældste industribygning/anlæg i kommunen
Arkitektonisk værd	2	Smuk enkel bygning
Kulturhistorisk værdi	1	Valkeri, del af Mitchells strømpefabrik
Miljømæssig værdi	1	Beliggende ned til søen (brugte søens vand til skylning)
Originalitet	5	Udskiftninger, restaureret
Tilstand	4	Velholdt
Note		Præmieret i 1960 efter restaureringen af Edith og Ole Nørgård

Østergade 21b, Rudkøbing, opført 1853

Bevaringsværdi	3	Fint eksempel på funktion og genanvendelse
Arkitektonisk værd	3	Enkel stor magasinbygning, rytmiske facader
Kulturhistorisk værdi	3	Kornmagasin til købmandsgård
Miljømæssig værdi	3	Afslutter gårdanlægget ud til p plads
Originalitet	4	Få nye butiksvinduer/ vindueshuller
Tilstand	5	
Note		Registreret i 2002, trænger i dag til vedligeholdelse

Havnepladsen 3, Rudkøbing, opført 1934

Bevaringsværdi	2	En væsentlig bygning i havnemiljøet
Arkitektonisk værd	2	Tidstypisk arkitektur, huset er gjort visuelt smallere ved at gøre taget fladt foroven
Kulturhistorisk værdi	2	Færgehavnens pakhus
Miljømæssig værdi	2	Beliggende i sit miljø på havnearealet
Originalitet	5	Ny port mod nord der går helt op i taget
Tilstand	5	Vedligeholdt

Simmerstedvej 1, Haderslev, opført 1905

Bevaringsværdi	5	God ældre fabriksbygning
Arkitektonisk værd	4	Tidligt funktionelt arkitektonisk udtryk
Kulturhistorisk værdi	4	Vigtig tidligere industri i byen, Schaumanns Klædefabrik
Miljømæssig værdi	4	Danner væg i gade, beliggende ved jernbane og omfartsvej
Originalitet	5	En del oprindelige jernvinduer, nogle tilbygninger
Tilstand	5	Lidt forsømt
Note	5	registreret 1989-1990, er nu restaureret og indeholder Slesvigske Vognsamling, VUC, jordemodercenter mv.

Peløkkevej 1, Rudkøbing, opført 1936

Bevaringsværdi	1	Intakt, enestående bygning i produktionsanlæg
Arkitektonisk værd	2	Stor, velproportioneret lagerhal med indvendige brandmure
Kulturhistorisk værdi	2	Lagerhal til bindegarn
Miljømæssig værdi	2	Danner væg i gaderummet
Originalitet	2	Intakt bygning, bevarede branddøre, løbekran
Tilstand	5	Vedligeholdt

Kirkepladsen 2 og 3, Rudkøbing, opført 1880

Bevaringsværdi	4	Enkelt velproportioneret længehus, vigtigt i byens historie
Arkitektonisk værd	2	Rytmisk, enkel lang facade med markerede indgangsdøre
Kulturhistorisk værdi	1	Tidligere Borgerskole, nu del af rådhus og politistation
Miljømæssig værdi	1	Beliggende overfor kirke, danner væg ved kirkepladsen
Originalitet	4	Bevarede indgangspartier, gesimser, ældre vinduer
Tilstand	4	Velholdt

Kastanievej 26 b, Rudkøbing, opført 1921

Bevaringsværdi	1	Usædvanlig velbevaret skolebygning
Arkitektonisk værd	1	Stilmæssigt opført i overgangen mellem nybarok og klassicisme. Vinduessætningen udtrykker funktionen skole
Kulturhistorisk værdi	2	Skole, underetage beklædt med glaserede mursten
Miljømæssig værdi	2	Beliggende ovenfor havnen
Originalitet	2	Bevarede originale døre og vinduer
Tilstand	5	Vedligeholdt

Stoense Udflyttervej 2, Stoense, opført 1900

Bevaringsværdi	2	Enkelt længehus, danner helhed med lærerbolig, udtrykker arkitektonisk funktionen
Arkitektonisk værd	2	Længehus med rytmiske store vinduer i skolestuer
Kulturhistorisk værdi	2	Skole, nu lokalhistorisk arkiv
Miljømæssig værdi	2	Højt beliggende i forhold til vej, fint gårdrum
Originalitet	2	Intakt
Tilstand	4	Enkelte vinduer i dårlig stand ellers vedligeholdt

Markledgade 33, Løgumkloster, opført 1900, ombygget 1981

Bevaringsværdi	3	En god solid bygning, har bevaret sit oprindelige udtryk
Arkitektonisk værd	3	Repræsenterer tidens officielle, solide byggeskik Særpræget med trempel
Kulturhistorisk værdi	2	Oprindeligt sygehus, nu børnehave
Miljømæssig værdi	5	Beliggende ved indfartsvej til byen
Originalitet	5	Nyere plastvinduer og tagpap
Tilstand	6	Mangler vedligeholdelse
Note		Registreret 1998, er i dag pænt vedligeholdt

Havnegade 7A, Rudkøbing, opført 1912

Bevaringsværdi	1	Værdig og gennemført repræsentant for etatsarkitekturen
Arkitektonisk værd	1	Sluttet bygningskrop med siderisalitter, der markerer hushjørnet, mange mur- og sandstensornamenter og detaljer
Kulturhistorisk værdi	1	Jernbanestation, arkitekt Helge Møller
Miljømæssig værdi	2	Beliggenhed ved havnen
Originalitet	2	Originale vinduer
Tilstand	4	Pænt holdt

Nørregade 26, Løgumgårde, opført 1827

Bevaringsværdi	2	God repræsentant for Bedre Byggeskik
Arkitektonisk værd	2	Regelmæssigt facadeudtryk, Velformede gavlkviste
Kulturhistorisk værdi	2	Tidligere præstegård, nu kontorlokaler til institution
Miljømæssig værdi	2	Markant beliggende ved landevejen
Originalitet	4	Nyere døre, vinduer, tagvinduer, har dog bevaret sit oprindelige udtryk
Tilstand	4	Pænt holdt

Bygaden 69, Tullebølle, opført 1876

Bevaringsværdi	2	Historicistisk bygning med markant gavludsmykning i murværk
Arkitektonisk værd	3	Rødstenshus, velproportioneret med mange murværksdetaljer som kors i gavl
Kulturhistorisk værdi	1	Præstegård
Miljømæssig værdi	3	Beliggende tilbagetrukket midt i byen skråt overfor kirken. Del af et trelænget tidstypisk præstegårdsanlæg
Originalitet	4	Nye døre, vinduer, tagvinduer, enkelte oprindelige vinduer
Tilstand	3	Velholdt

Kastanievej 9, Løgumgårde, opført 1923, ombygget 1928-1929

Bevaringsværdi	4	En markant sammensat bygning i området
Arkitektonisk værd	5	Tidstypisk enkelt institutionsbyggeri. Sammensat af vandtårn, gymnastiksal og beboelsesfløj. Gymnastiksalen med stræbepiller
Kulturhistorisk værdi	3	Oprindeligt en privatskole, i 1928 ombygget til forsorgsinstitution
Miljømæssig værdi	4	Danner væg og hjørne i gadeforløb inde på institutionsområdet med vandtårnet som pejlemærke
Originalitet	6	Mange blændede vinduer
Tilstand	6	Trænger til vedligeholdelse
Note		Registreret i 1998, siden istandsat, i dag velholdt

Bank Mikkelsensvej 8, Gentofte, opført 1965

Bevaringsværdi	3	Del af fint samlet anlæg, der har dannet forbillede for senere institutionsbyggeri
Arkitektonisk værd	4	Rytmiske, enkle facader, helvalmede tage, tidstypisk udtryk
Kulturhistorisk værdi	1	Vangede børnehospital, Vangede Huse, nu omdannet til botilbud. Bank Mikkelsensvej var første institution af sin type i landet, arkitekter Erik Ejlers, Henning Graversen, Søren Rasmussen
Miljømæssig værdi	2	Danner godt kompleks omkring grønning
Originalitet	3	Få udskiftninger
Tilstand	4	Velholdt

Kastanievej 2, Løgumgårde, opført 1929

Bevaringsværdi	3	Velproportioneret Bedre Byggeskik bygning
Arkitektonisk værd	3	Velproportioneret, solidt udtryk, skæmmet af nyere tilbygning
Kulturhistorisk værdi	4	Institutionsbygning under forsorgen, sammensat af varmecentral, bolig og baderum i kælder
Miljømæssig værdi	5	Bygningen er en del af Kastanievej 4. Skorstenen fungerer som pejlemærke
Originalitet	4	Virker meget original
Tilstand	4	Velholdt
Note		Registreret i 1998, flere udskiftninger siden hen

Grønholtvej 4a, Hegnsholt, opført 1815 og 1974

Bevaringsværdi	1	Oprindelig C.F. Hansen men ombygget. Landsted med lerjordsudlænger og rest af oprindelig park
Arkitektonisk værd	2	Detaljerede symmetriske facader. Oprindelig C.F. Hansen
Kulturhistorisk værdi	1	Hegnsholt, landsted, opført af overhofmarskal W. Hauch
Miljømæssig værdi	5	Fint haveanlæg, beliggende op til skov og marker
Originalitet	4	Det oprindelige stuehus er fordoblet (1881)
Tilstand	1	Nyistandsat

Kystvejen 26, Skovshoved, opført 1938

Bevaringsværdi	3	Fint eksempel på en teknisk bygning, hvor materialevalg og udformning følger funktionen
Arkitektonisk værd	3	God brug af materialer og fin profil. Arkitekt Edvard Thomsen
Kulturhistorisk værdi	2	Arkitektonisk udformet kloakpumpestation
Miljømæssig værdi	4	Markant bygning på havnen
Originalitet	4	Døre og vinduer skiftet
Tilstand	3	God stand, renoveret

Slotsgade 74, Tranekær, opført 1802

Bevaringsværdi	4	Traditionelt, pænt hus med stor værdi for miljøet og kulturhistorien
Arkitektonisk værd	5	Højt bindingsværkshus med gavlkvist
Kulturhistorisk værdi	3	Tranekær gæstgivergård
Miljømæssig værdi	3	Del af bygade nær slottet
Originalitet	5	Nye døre, oprindelige vinduer og trapper
Tilstand	4	Vedligeholdt

Nørregade 12 L, Rudkøbing 1750

Bevaringsværdi	2	Værdig repræsentant for byggeskikken. Det fine tag fremhæver bygningen
Arkitektonisk værd	2	Enkel bindingsværkslænge med halvvalm
Kulturhistorisk værdi	1	En af de ældste bygningeri byen, del af gammel købmandsgård
Miljømæssig værdi	2	Et vigtigt element i området
Originalitet	3	Smukt tegltag med håndstrøgne tegl, fodrem gennem port
Tilstand	3	Velholdt

Storegade 4, Løgumkloster, opført 1840, ombygget 1998

Bevaringsværdi	5	Et eksempel på et bredt gavlhus
Arkitektonisk værd	5	Rytmisk gadefacade, skæmmet af store butiksvinduer og markiser
Kulturhistorisk værdi	4	Eksempel på provinsbyens sammensætning af beboelse og butik
Miljømæssig værdi	4	Markant gavlhus i gadebilledet
Originalitet	6	Fin ældre hoveddør, store butiksvinduer, vinduer skiftet, tagmateriale ændret
Tilstand	5	Vedligeholdt

Tryggelev 40, Tryggelev, opført 1885

Bevaringsværdi	8	Uharmonisk til- og ombygget
Arkitektonisk værd	7	Overdimensioneret gavlkvist og talrige ombygninger præger udseendet
Kulturhistorisk værdi	4	Tidligere slagter, nu del af snedkervirksomhed
Miljømæssig værdi	5	Lavt beliggende med facaden langs vej, del af en husrække
Originalitet	8	Fuldstændigt til- og ombygget
Tilstand	5	

Markedsgade 32, Løgumkloster, opført 1900

Bevaringsværdi	3	Et af to tvillingehuse, der udgør hjørnebebyggelsen
Arkitektonisk værd	4	Hjørnehus med mange dekorationer. Skæmmet af butiksvinduer og -indgang
Kulturhistorisk værdi	3	Eksempel på butiksejendom i provinsby
Miljømæssig værdi	3	Danner fint hjørne
Originalitet	6	Nyere døre og vindue, ombygget underetage
Tilstand	6	Trænger til istandsættelse
Note		Huset registreret i 1998, butiksindgangen tilbageført, huset renoveret. Præmieret i 1999

Spodsbjergvej 317, Spodsbjerg, opført 1911

Bevaringsværdi	3	En bygning som bør bevares
Arkitektonisk værd	5	Repræsentant for en svunden tid
Kulturhistorisk værdi	3	Badehotel og færgekro
Miljømæssig værdi	5	Hovedhjørnesten i forhold til station
Originalitet	4	Mange gode detaljer, hjørnet ændret
Tilstand	7	Knap så god stand

Aastrup alle 46, Aastrup, opført 1927

Bevaringsværdi	4	Godt eksempel på genanvendelse af nedlagt butik
Arkitektonisk værd	4	Bedre Byggeskik. God gadefacade, fint bevaret hjørneindgangsparti
Kulturhistorisk værdi	4	Bygget som købmandsbutik, nu beboelse
Miljømæssig værdi	4	Beliggende ved vejkryds
Originalitet	4	Udskiftninger, enkelte ændringer
Tilstand	5	Pænt holdt

Storegade 6, Løgumkloster, opført1928

Bevaringsværdi	7	Har mistet sit arkitektoniske udtryk. Manglende originalitet
Arkitektonisk værd	7	Butiksfacaden uharmonisk ombygget, gårdfacade total ombygget
Kulturhistorisk værdi	6	Slagterbutik
Miljømæssig værdi	5	Del af delvis sammenbygget husrække
Originalitet	7	Ombygget og tilbygget, mange udskiftninger
Tilstand	6	Jævn vedligeholdelse

Østergade 25, Rudkøbing, opført 1880

Bevaringsværdi	2	Arkitektonisk og kulturhistorisk værdifuldt. Der er skabt en historisk helhed af velbevarede bygninger
Arkitektonisk værd	3	Historicistisk udsmykket tidstypisk byhus, rytmiske facader
Kulturhistorisk værdi	3	Typisk provinsbygård med porten i den ene side. Tidligere købmandsgård med baghus som lo og kornhus, nu museum
Miljømæssig værdi	2	Vigtig del af husrække
Originalitet	3	Meget velbevaret med hoveddør, lisener, luge, hejsebom, vinduer og indfatninger
Tilstand	5	Pænt vedligeholdt

Strandvejen 248 b, Skovshoved, opført 1898

Bevaringsværdi	3	Typisk hus for området
Arkitektonisk værd	3	Meget fin gadefacade, udbygning på bagsiden, traditionel
Kulturhistorisk værdi	3	Oprindelig fiskerhus?
Miljømæssig værdi	3	Del af husrække mellem slippe og gade til havnen, indeklemt af højere huse
Originalitet	5	Udskiftninger, udbygning
Tilstand	4	Velholdt

Markedspladsen 7 b, Løgumkloster, opført 1900

Bevaringsværdi	4	En fin bygning i husrækken omkring pladsen
Arkitektonisk værd	4	Rytmisk pudset gadefacade med tidstypisk udsmykning
Kulturhistorisk værdi	5	Opført som bolig, nu kommunal musikskole
Miljømæssig værdi	4	Beliggende ved hjørne af markedsplads
Originalitet	4	Nyere vinduer, ældre dør, oprindelige sålbænke
Tilstand	5	Vel vedligeholdt

Katrinegade 35, Kolding, opført 1900

Bevaringsværdi	3	Fint tidstypisk byhus der er med til at fastholde gadebilledet
Arkitektonisk værd	4	Rytmisk gadefacade, gode murværksdetaljer
Kulturhistorisk værdi	4	Typisk byhus i en provinsby med portindgang
Miljømæssig værdi	3	Del af gade med tilsvarende huse
Originalitet	4	Byfornyet, udskiftninger
Tilstand	4	Velholdt

Østergade 24, Løgumkloster, opført 1780

Bevaringsværdi	2	Del af meget homogen og fin husrække
Arkitektonisk værd	3	Pænt enkelt, rytmiske facader mod gade og have
Kulturhistorisk værdi	4	Beboelse og værksted. Her har bl.a. boet en skrædder Hagensborg
Miljømæssig værdi	2	Et af de vigtigste huse i husrækken
Originalitet	4	Oprindelig dør, ældre trævinduer, nyere skorsten og tagvinduer
Tilstand	5	Pænt holdt

Lillegade 11, Løgumkloster, opført 1825, ombygget 1995

Bevaringsværdi	3	Traditionelt længehus. Del af flot husrække
Arkitektonisk værd	3	Regelmæssig, meget enkel gadefacade og vestgavl
Kulturhistorisk værdi	4	En af de gamle gårde i byen
Miljømæssig værdi	2	Vigtig del af husrækken med rester af gamle gårde, have ud til Alléen
Originalitet	5	Fin ældre dør, nyere trævinduer, delvis nyere udbygning på havefacaden, mangler skorsten
Tilstand	4	Velholdt

Slotsgade 80, Tranekær, opført 1727

Bevaringsværdi	2	Et meget fint karakteristisk hus i gadebilledet
Arkitektonisk værd	3	Bindingsværkslænge med mansardtag, barok-trægesimser
Kulturhistorisk værdi	2	Bolig for tjenestefolk på slottet
Miljømæssig værdi	3	Del af husrække op mod slottet
Originalitet	5	Ny hoveddør, ældre vinduer mod vej, på bagsiden nye vinduer med tykke sprosser i forkert farve
Tilstand	6	Lidt forsømt

Søndergade 21, Lohals opført 1910

Bevaringsværdi	4	Grundet kulturhistorie og miljøværdi
Arkitektonisk værd	5	Oprindelig gadefacade, resten er tilbygget
Kulturhistorisk værdi	2	Badehotellet Lohals, plejehjem, dagcenter
Miljømæssig værdi	2	Markant bygning i gadebilledet
Originalitet	6	Nyere døre, vinduer, meget tilbygget
Tilstand	5	Vedligeholdt

Vestergade 13, Løgumkloster, opført 1910 ombygget 1985

Bevaringsværdi	4	En af de markante bygninger i husrækken omkring pladsen
Arkitektonisk værd	4	Symmetrisk gadefacade, pænt proportioneret
Kulturhistorisk værdi	4	Opført som bolig for pibefabrikant Bock, et af 2 ens huse i byen, nu del af kirkemusikskole
Miljømæssig værdi	4	Beliggende i husrække ved markedspladsen
Originalitet	6	Mange udskiftninger og tilføjelser på havesiden
Tilstand	5	Vedligeholdt
Note		Registreret i 1998, yderst velholdt i dag

Rue Villavej 6, Rudkøbing, opført 1913

Bevaringsværdi	3	Eksempel på ambitiøs og imposant villastil
Arkitektonisk værd	3	Særpræget og interessant blandingsarkitektur, nybarok, tyskinspireret og Bedre Byggeskik i storslået blanding
Kulturhistorisk værdi	3	Repræsentant for den ældre villakultur i område
Miljømæssig værdi	3	Understøtter rækken af fornemme villaer
Originalitet	3	Nye døre og vinduer
Tilstand	4	Velholdt
Note		Registreret i 2002, nu yderligere renoveret

Jens Winthersvej 12, Rudkøbing, opført 1900

Bevaringsværdi	2	Markant, tidstypisk bygning
Arkitektonisk værd	2	Velproportioneret anlæg med forhus, mellembygning og baghus, gadefacaden symmetrisk
Kulturhistorisk værdi	2	Museum
Miljømæssig værdi	2	Vigtigt led i husrække med villaer
Originalitet	2	Originale vinduer og dør, stor træbygning tilbygget via mellemgang
Tilstand	3	Velholdt

Toppen 9-11, Kolding, opført 1918

Bevaringsværdi	3	Nybarok bygningskrop, del af en større helhed
Arkitektonisk værd	4	Markant symmetrisk bygning med markeret indgangsparti. Nybarok
Kulturhistorisk værdi	3	Et af to ens dobbelhuse omkring lille grønning. Byggeforening
Miljømæssig værdi	3	Del af kvarter med tilsvarende dobbelthuse, alle i samme materialer, men varieret over samme formsprog
Originalitet	4	Nye døre og vinduer, mangler skorsten
Tilstand	6	
Note		Registreret i 1991, siden byfornyet. Fin renovering der har bevaret husets sjæl

Rygårds allé 72, Hellerup, opført 1922

Bevaringsværdi	3	Del af et af de væsentlige elementer i Studiebyen og Bedre Byggeskik- bevægelsen
Arkitektonisk værd	3	Arkitekterne Peter Nielsen, August Rasmussen og V. Rørdam Jensen. Velproportioneret, fine detaljer, rytmiske facader, skæmmet af nyere tagvinduer
Kulturhistorisk værdi	2	Del af Studiebyen
Miljømæssig værdi	3	Del af meget fin rækkehusbebyggelse
Originalitet	3	Nyere tagvinduer
Tilstand	4	Velholdt

Østerskovvej 49 b, Tryggelev, opført 1900

Bevaringsværdi	4	Typisk lille gårdanlæg for området
Arkitektonisk værd	4	5 fags harmonisk stuehus, dog uharmonisk haveside
Kulturhistorisk værdi	3	
Miljømæssig værdi	4	Danner 3 små længer omkring gårdrum
Originalitet	5	Bindingsværk delvist omsat
Tilstand	4	Vedligeholdt

Marie Margrethevej 5, Haderslev, opført 1934

Bevaringsværdi	5	En hustype der er almindelig i området
Arkitektonisk værd	5	Funktionalistisk udtryk Enkle pudsede facader med murede bånd, udtrykket præget af vinduesudskiftning
Kulturhistorisk værdi	5	
Miljømæssig værdi	5	Højt beliggende i forhold til vej
Originalitet	5	Vinduer skiftet, enkelte ændringer
Tilstand	5	Velholdt

Højvangen 58, Gladsaxe, opført 1936

Bevaringsværdi	5	Traditionel bungalow med ændringer i tidens løb
Arkitektonisk værd	5	Rendyrket bungalowstil i den lidt større udgave med mindre tilbygning bagtil
Kulturhistorisk værdi	5	
Miljømæssig værdi	5	Går an på vej med mange forskellige stilarter
Originalitet	6	Nye døre, nyt vindfang, delvis nye vinduer, tilbygning bagtil
Tilstand	4	God, men lidt slidt

Ordrupdalvej 4, Ordrup, opført 1934

Bevaringsværdi	6	Funktionel villa, moderniseringen præger udtrykket
Arkitektonisk værd	6	Facader præget af ombygninger, ny træaltan mod have
Kulturhistorisk værdi	4	
Miljømæssig værdi	5	Beliggende i husrække med gule murstenshuse
Originalitet	6	Meget ombygget
Tilstand	3	Meget velholdt

Tranegårdsvej 4, Hellerup, opført 1913

Bevaringsværdi	2	Godt eksempel på etagehusstilen i Hellerup
Arkitektonisk værd	2	Tidstypisk, varieret, velproportioneret, gode detaljer, fine altaner. Arkitekt Kristian Olsen
Kulturhistorisk værdi	3	Den bymæssige udbygning af Strandvejen
Miljømæssig værdi	4	Holder gadeforløbet
Originalitet	5	Nye døre og vinduer
Tilstand	2	Yderst velholdt

Prins Axels vej 13, Gentofte, opført 1962

Bevaringsværdi	2	Smuk bygning og haveanlæg
Arkitektonisk værd	2	Flot, ekspressiv modernistisk villa, nyere ovenlys skæmmer. Arkitekt Arne Jacobsen
Kulturhistorisk værdi	2	Eksponent for den nye villastil
Miljømæssig værdi	3	Beliggende sammen med andre,nyere villaer
Originalitet	3	Nyere ovenlys
Tilstand	2	Yderst velholdt

Strandvejen 4, Strandhuse, opført 1855

Bevaringsværdi	7	Del af et anlæg ligeledes med ombyggede udlænger
Arkitektonisk værd	7	Gårdfacade og havefacade ombygget
Kulturhistorisk værdi	5	
Miljømæssig værdi	5	Beliggende i åbent terræn
Originalitet	7	Meget ombygget, bla. vinduesformater ændret
Tilstand	4	Velholdt

Fyrrevej 2, Lohals, opført 1934

Bevaringsværdi	3	Typisk sommerhus fra det tidspunkt
Arkitektonisk værd	3	Fint sommerhus
Kulturhistorisk værdi	3	Et at to oprindelig ens sommerhuse
Miljømæssig værdi	3	Beliggende i et ældre sommerhusområde
Originalitet	4	Nye vinduer med glaslister
Tilstand	2	Meget velholdt

Frydsvej 9-13, Kolding, opført 1918

Bevaringsværdi	4	Et godt eksempel på tidstypisk etagebyggeri
Arkitektonisk værd	4	Rytmisk gadefacade med markeret opgange, bagfacaden med trappetårne, god bygningskrop og murstensdetaljer
Kulturhistorisk værdi	4	Kommunal udlejningsejendom
Miljømæssig værdi	4	Danner væg i gaden sammen med de to tilsvarende nabobygninger
Originalitet	4	Udskiftninger
Tilstand	5	Slidt
Note		Registreret i 1991, er siden totalrenoveret

Krogerupvej 3a, Humlebæk, opført 1910

Bevaringsværdi	2	En af de få store trælader der er bevaret
Arkitektonisk værd	2	Fine rytmiske facader, fin gavl
Kulturhistorisk værdi	3	Trælade og del af gårdanlæg til Krogerup
Miljømæssig værdi	3	Afslutter anlæg
Originalitet	3	Tilbygget i den ene ende
Tilstand	6	Knap så god stand

Kystvejen 19, Hadersley opført 1932

Bevaringsværdi	3	Et sjældent funkis sommerhus i området
Arkitektonisk værd	3	Fint funkis sommerhus
Kulturhistorisk værdi	5	Arkitekt Henry Frænkel
Miljømæssig værdi	4	Del af række med ældre sommerhuse
Originalitet	2	Mindre addition ellers oprindelig
Tilstand	3	Meget velholdt
Note		Præmieret i 1993

Jægersborg Allé 209, Gentofte, opført 1950

Bevaringsværdi	2	En af arkitektens fineste bebyggelser
Arkitektonisk værd	2	Meget flot moduleret - skulpturelt, karakterfuldt udtryk. Arkitekt Arne Jacobsen
Kulturhistorisk værdi	3	Alléhusene, en af 4 blokke
Miljømæssig værdi	3	Del af blokbebyggelse/område
Originalitet	4	Delvis nye døre og vinduer
Tilstand	3	Meget velholdt

KULTURARV

SAVE - vurdering af bygninger

FBB - Database over fredede og bevaringsværdige bygninger

Omkring 400.000 bygninger er allerede vurderet efter SAVE-metoden. Men i forhold til det samlede antal bygninger i Danmark mangler der mange. Det bliver de nye kommuners opgave at tage hånd om yderligere vurderinger, og måske opdatere allerede foretagne.

Dette hæfte indeholder en kort vejledning i, hvordan man vurderer bygninger med henblik på at fastslå deres bevaringsværdi. Desuden vises en række eksempler på, hvordan bygninger i tidens løb er blevet vurderet.

KULTURARVSSTYRELSEN
SLOTSHOLMSGADE 1
1216 KØBENHAVN K

TELEFON 72 26 51 00
kuas@kuas.dk
www.kuas.dk